PISA-FELMÉRÉS: A NEMZETKÖZI ÁTLAG ALATT TELJESÍTENEK A HAZAI TANULÓK – ALKALMAZKODNI KELL A MAI GYEREKEK KULTÚRÁJÁHOZ

Egyre gyengébb a romániai diákok teljesítménye

Valamennyi területen – szövegértésben, matematikában és a természettudományokban is – romlott a romániai diákok teljesítménye a legújabb PISA-felmérés szerint. Miközben számos szakértő aggasztónak tartja a hazai oktatás helyzetét, az új román kormány tanügyminisztere nem enynyire borúlátó, elismeri ugyanakkor, úgy kell felkészíteni a diákokat, hogy az elméletet alkalmazni lehessen a mindennapi életben.

» KISS JUDIT

A felmérés szerint matematikából is rosszabb eredményt értek el a diákok, mint korábban

ILLUSZTRÁCIÓ

Lesújtó képet mutat a romániai diákok teljesítménye, amely mindhárom vizsgált területen a világátlag alatt található a 2018-as PISA-felmérés szerint. A Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) által háromévente elvégzett, tegnap Berlinben közzétett mérésen ezúttal is ázsiai országok érték el a legjobb eredményeket. A 2000 óta végzett nemzetközi diákteljesítmény-mérési program a 15 éves tanulók alkalmazott matematikai, természettudományi műveltségét, illetve szövegértését méri fel. A tavaly végzett tesztelésen Románia mindhárom területen OECD-átlag alatti eredményt ért el: szövegértés terén 428 pontot összesített az ország (a világátlag 487; 2015-höz képest 6 pontos visszaesés), matematikából 430 pontot (a világátlag 489; 2015-höz képest 14 pontos visszaesés), természettudományokból pedig 426 pontot (a világátlag 489; 2015-höz képest 9 pontos visszaesés).

A felmérésből kiderül, hogy matematikából az egyik legnagyobb visszaesést könyvelheti el Románia 2015-höz képest: 14 százalékponttal csökkent a pontszám, és ezzel az utolsó azon 16 ország ranglistáján, amelyben csökkent a mutató. A PISA-mérésből az is kiderül, hogy Romániában nagyon magas az állami oktatási intézményekben tanulók száma: 99 százalékos, és ezzel az ország a 9. helyet foglalja el a 75-ből. Ezzel szemben a magániskolákban tanuló 15 éves diákok aránya csak 1 százalék (66. hely a 75-ből).

A sokktól a rendszerszintű problémákig

Mircea Miclea volt tanügyminiszter egyszerűen sokkolónak nevezte a PISA-felmérés romániai eredményeit. Az egyetemi oktató – aki a Tăriceanu-kormányban, 2004-ben és 2005-ben irányította a szaktárcát – a pedagógusok általa gyengének tartott teljesítményében látja a jelenség okát. Miclea szerint minőségi elvárásokat kell támasztani a pedagógustársadalommal szemben, valamennyi tantárgy esetében rögzíteni kell egy teljesítményalapú feltételrendszert, a béreket pedig a pedagógusok teljesítménye alapján kell megállapítani. „Sorozatosan óriási különbség mutatkozik az iskolai osztályzatok, illetve a képességfelmérők és az érettségi vizsgák eredményei között, és ezért senkit nem büntetnek” – méltatlankodott a volt miniszter.

Ezzel szemben a jelenlegi oktatási miniszter nem látja ennyire borúlátóan a helyzetet, szerinte ugyanis a PISA-felmérés nem a diákok tudására fekteti a hangsúlyt, hanem az ismereteik különböző élethelyzetekben történő alkalmazására. Monica Anisie a romániai eredményekre úgy reagált: mivel nemzetközi felmérésről van szó, „nem kell feltétlenül aggódni” miatta, és különbséget kell tenni a hazai szaktárca által a 2., 3. és 6., illetve a 8. osztályosok számára rendezett felmérő vizsgák és az érettségi között. „Ezek a nemzetközi felmérések nem feltétlenül arra fektetik a hangsúlyt, amit a diákok tudnak, hanem az ismereteik különböző élethelyzetekben történő alkalmazására. Tehát tekintettel kell lennünk erre a körülményre” – nyilatkozta a Digi24 hírtelevíziónak a liberális kormány tárca-

» „Korábban a tanár bemehetett egy kötettel a diákokhoz, ha jól elmagyarázta, mire figyeljenek olvasáskor, egész órára le lehetett kötni az osztály figyelmét. Ez mostanra erőteljesen megváltozott: merész vállalkozás lenne, ha a tanár azt szeretné elérni, hogy egy szöveggel lekösse a gyerekek figyelmét.”

vezetője. Anisie úgy véli, rendszerszintű problémával állunk szemben, és a pedagógusoknak úgy kellene felkészíteniük a diákokat, hogy az oktatás összhangban legyen a munkaerő-piaci igényekkel, és az elméletet alkalmazni lehessen a mindennapi életben. Az oktatási miniszter fontosnak tartotta kihangsúlyozni, hogy a mostani PISA-felmérés keretében vizsgált diákok még a korábbi és nem a 2016-ban elfogadott tananyag alapján tanultak. „Meglehet, jobb eredményeink lesznek három év múlva, amikor azoknak a tudását mérik fel, akik az új tananyagból tanultak” – jelentette ki Monica Anisie.

Ma már nem lehet szöveggel lekötni a figyelmet

Bíró Sára, a székelyudvarhelyi Tamási Áron Gimnázium magyar nyelv és irodalom tanára lapunknak elmondta, annak, hogy a mai diákgenerációk egyre távolabb kerülnek az értő szövegolvasástól, egyik fő oka lehet, hogy erőteljesen hat rájuk a virtuális, képek villódzását előnyben részesítő internetes világ. Kifejtette, képközpontú a mai gyerekek kultúrája, rengeteg információ kész képként, nem pedig olvasáson keresztül érkezik a tudatukba, így nem nekik kell megteremteniük a belső képeket, mint ahogyan azt a korábbi nemzedékek tették.

„Amióta az okostelefonok ennyire elterjedtek, határozottan érezhető, hogy csökkent az érdeklődés az irodalom iránt. Az oktatásnak pedig alkalmazkodnia kell a mai gyerekek kultúrájához, nyitni kell feléjük, különben két csűrben csépelünk. De úgy kell ezt tenni, hogy ne menjen az igazi értékek átadásának, a minőségnek a rovására. A virtuális világnak az oktatásba való bevonásával kellene becsalogatni a gyerekeket abba a világba, amit felsőbb kultúrának nevezünk” – jelentette ki a korábban általános, jelenleg pedig középiskolásokat oktató pedagógus. Bíró Sára úgy látja, már az öt-nyolc osztályosok esetében megnehezítette a munkáját, hogy a gyerekeket egyre inkább beszippantja a virtuális világ. „Kegyelmi helyzetben vagyok, mert Udvarhely egyik legjobb iskolájában tanítok, itt nem tapasztalom, hogy a gyerek valamit elolvas, és nem értené meg. Legalábbis a diákság elitjére ez nem jellemző, remélem, nem is lesz így, de az is lehet, hogy még nincsen így” – mondta el Bíró Sára, aki huszonkét éve oktat magyar irodalmat.

Hozzátette, húsz vagy akár tizenöt évvel ezelőtt teljesen más volt a helyzet, körülbelül tíz éve kezdődtek a problémák. „Korábban a tanár bemehetett egy kötettel a diákokhoz, ha jól elmagyarázta, mire figyeljenek olvasáskor, mi miért érdekes, egész órára le lehetett kötni az egész osztály figyelmét. Ez mostanra erőteljesen megváltozott: merész vállalkozás lenne, ha a tanár azt szeretné elérni, hogy egy szöveggel lekösse a gyerekek figyelmét” – mondta a pedagógus. Kifejtette, ahogyan a virtuális világ nagyon erősen berobbant a gyerekek érdeklődési körébe, többletkihívásokkal szembesültek a tanárok. „Meg kellett tanulnom, miként lehet mégis az irodalomra irányítani a gyerekek figyelmét, hiszen rendkívül ingergazdag világban élnek, amelyben nehéz az örök értékű irodalmi művekkel felkelteni a figyelmüket. Az irodalmi szövegekben számolni kell a régies kifejezésekkel is, amiket meg kell magyarázni a diákoknak. Fontos, hogy motiválni kell őket, hogy odafigyeljenek az irodalomolvasásra, ugyanakkor tudni kell, hogy az igazi művészi értékek nem adják könnyen magukat, mint mondjuk a közösségi oldalon olvasható dolgok, amihez hozzá vannak szokva. Magasabb értékhez magasabb befektetett energiaszint szükséges” – fejtette ki a magyartanár.

Muszáj alkalmazkodni a diákok kultúrájához

Bíró Sára kitért arra is, hogy manapság nem tudja megkerülni a pedagógus a diákok kultúrájához való alkalmazkodást, képekkel kell ellátni az átadandó tananyagot, változatossá kell tenni a tanórát, ugyanis ez a generáció hozzászokott ahhoz, hogy amiként a videóklipekben sűrűn váltják egymást a villanások, helyzetek, a mondanivalók, ugyanúgy arra kell törekedni, hogy többféleképpen közelítse meg a pedagógus a témát. Ezért kivetítőt használnak, olyan táblát, amire írni és vetíteni is lehet.

„A szövegértés képességét mozgósító hagyományos módszerrel igenis végigrágjuk magunkat először mondjuk egy Arany-balladán, utána már nagyon élvezik a Zanza Tv (magyarországi internetes lap, amely érdekfeszítő, pörgő ritmusú kisfilmekben magyarázza el a nyolc tantárgy legfontosabb témáit – szerk. megj.) tömörítő jellegű, a virtuális világ törvényeihez illeszkedő feldolgozását” – említette példaként a pedagógus. Kármán József Fanni hagyományai című szentimentalista, a mai gyerek számára nehezebben olvasható regényét szintén kihívás elfogadtatni a diákokkal, ezért az udvarhelyi pedagógus játékot alkalmaz. „Ha bizonyos mai szentimentális dalszövegeket sortörések nélkül odaillesztünk Kármán szövegének részletei mellé, sokszor alig lehet megkülönböztetni, melyik a 18. század végén született regény, és melyik a modern dal. És a diákok rácsodálkoznak: nincsen új a nap alatt, így felkelti érdeklődésüket a regény” – részletezte a pedagógus.

Lendületben az ázsiai országok

A 2018 májusában 79 országban, 600 ezer tanuló bevonásával készült felmérés során mindhárom területen ázsiai országok érték el a legjobb eredményeket. Az első helyen négy kínai metropolisz, illetve tartomány (Peking, Sanghaj, Csiangszu és Csöcsiang) végzett, amelyeket Szingapúr, Makaó, Hongkong, Észtország és Kanada követ a rangsorban. Az előző felméréshez képest néhány ország – köztük Észtország, Lengyelország és Portugália – jobb eredményeket ért el 2018-ban, elsősorban a pedagógusok továbbképzésére tett erőfeszítéseknek köszönhetően – hívja fel a figyelmet az OECD. A jelentés „elkeserítő” tényként emeli ki, hogy bár az elmúlt tíz évben 15 százalékkal nőttek az OECD országaiban az alap- és középfokú oktatásra szánt ráfordítások, az államok többségében 2000 óta gyakorlatilag nem történt érdemi előrelépés a tanulók teljesítménye terén. A 79 vizsgált ország közül mindössze hét esetében figyelhető meg jelentős javulás, és ezek közül csak egy – Portugália – tagja az OECD-nek.